

CANON
VAN DE
ADVOCATUUR

Grondleggers van de advocatuur

In de nieuwe rubriek *canon van de advocatuur* presenteert het *Advocatenblad* de aartsvaders van de beroepsgroep. Wie maakten de Nederlandse advocatuur tot wat die nu is?

Robert Stiphout

Om te weten waar je naartoe gaat, moet je weten waar je vandaan komt. Onder dat motto krijgen veel Nederlandse leerlingen geschiedenisonderwijs. Maar dit door historici veelgebruikte argument om de relevantie van hun vak aan te tonen, geldt natuurlijk ook voor advocaten. Kennis van hun lange en rijke verleden geeft advocaten inzichten voor de toekomst. Dit vrij naar de Zwitserse cultuurhistoricus Jacob Burckhardt die stelde dat historische kennis niet zozeer *'klug für ein andermal'* als wel *'weise für immer'* maakt. Zou de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie bijvoorbeeld tornen aan het interne toezicht in de advocatuur als hij de overwegingen kende waarmee (vooral) juristen vroeger de huidige rechtsstaat schiepen?

De in 2011 overleden hoogleraar geschiedenis aan de Vrije Universiteit Arie van Deursen had een andere kijk op het nut van historische kennis. Volgens hem leidde leren over vroeger ook tot verbinding. Geen gezamenlijk lot zonder gedeelde geschiedenis, redeneerde hij. Kennis over vroeger draagt dus ook nog eens bij aan het clubgevoel onder doorgaans op eigen houtje opererende advocaten. Wie voor dergelijke argumenten niet gevoelig is: lezen over inspirerende collega's van vroeger is ook gewoon leuk.

Alle reden dus voor het *Advocatenblad* om (ook) in het verleden te duiken. In de aanloop naar het honderdjarig bestaan van het *Advocatenblad* in 2018 zal maandelijks een grondlegger van de advocatuur worden geportretteerd. *Advocatenblad*-redacteur Mark Maathuis en 'huishistoricus' van de Nederlandse Orde

van Advocaten Robert Sanders beschrijven om beurten en niet in chronologische volgorde de aartsvaders van de beroepsgroep. Dat wil zeggen: zij die de Nederlandse advocatuur en vaak ook de rechtsstaat van nu vormgaven.

De ervaring leert dat elke canon subjectief en soms ook arbitrair is. Dat is in deze canon natuurlijk niet anders. Suggesties of aanmerkingen zijn dan ook van harte welkom via redactie@advocatenblad.nl. Wel geldt de regel dat alleen overleden personen in aanmerking komen. Dit wegens het feit dat bij levende personen eenvoudigweg niet valt vast te stellen hoe groot hun betekenis voor de advocatuur is geweest, laat staan dat de betekenis zelf kan worden omschreven. Iemand die een zegen was voor de advocatuur, kan per slot van rekening altijd nog een ramp voor de beroepsgroep worden.

Bovendien geldt het criterium dat de personen Nederlanders moeten zijn. Andere landen, zoals Frankrijk, hebben een eigen canon. Het Nederlanderschap geeft ook beperking in de tijd. Gemakshalve spreken we hier van Nederlanders sinds onze voorouders de Spaanse overheersing verwierpen. En dat was in 1581, middels de zogeheten Acte van Verlatinghe. Keizer Justinianus (bekend van de gelijknamige Codex) komt er dus niet in.

Uiteindelijk zullen de hier beschreven Nederlandse erflieders van de beroepsgroep worden opgenomen in de canon van de advocatuur die het *Advocatenblad* in 2018 hoopt te presenteren. De eer van de aftrap komt op de volgende pagina Johannes Drost toe: vader van de Advocatenwet én olympisch zwemmer.

Johannes Drost
(1880-1954)

Vader van de Advocatenwet

CANON
VAN DE
ADVOCATUUR

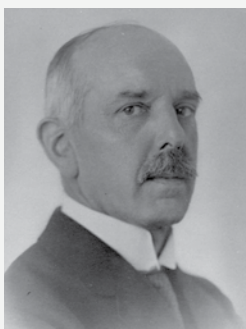
Sportieve jurist Johannes Drost (1880-1954) loodste de Nederlandse advocatuur de moderne tijd in met ontwerp van de Advocatenwet.

Robert Sanders

Met zijn derde plaats op de 200 meter rugslag tijdens de Olympische Spelen van 1900 in Parijs ging Johannes Drost de geschiedenis in als eerste Nederlander op een Olympisch podium. Zijn grootste verdienste voor de balie ligt echter niet in Olympisch zwemwater; die schuilt in zijn werk voor de Nederlandsche Advocaten-Vereeniging (NAV), de voorloper van de Nederlandse Orde van Advocaten. Drost is feitelijk de man die de 'oude' negentiende-eeuwse organisatie van de advocatuur met louter lokale ordes omvormde tot de 'moderne' en landelijke baliestructuur.

Johannes Drost werd op 22 juni 1880 geboren in Rotterdam. In 1903 rondde hij zijn rechtenstudie in Utrecht af met een promotie op het proefschrift *Rechten van aandeelhouders in naamloze vennootschappen*. Vervolgens was hij korte tijd werkzaam als bedrijfsjurist in de Rotterdamse haven tot hij in 1910 toetrad tot het advocatenkantoor van Knottenbelt & Fruin. De verbondenheid met zijn geboortestad is typerend voor Drost. Zo was hij na het Duitse bombardement in 1940, waarbij ook het kantoorpand van Knottenbelt & Fruin verloren ging, betrokken bij de wederopbouw als voorzitter van de Rotterdamse Schade-Enquête-Commissie. In *Noodzakelijk kwaad* van Joggli Meihuizen is verder te lezen dat Drost als advocaat de directies van de Rotterdamse scheepswerven verdedigde die zich na de oorlog moesten verantwoorden voor collaboratie met de Duitse bezetter. Hij schuwde daarbij de frontale aanval op een van de leden van het Bijzonder Gerechtshof niet.

Drost liet zich ook op bestuurlijk en politiek vlak gelden. In de jaren dertig was hij jarenlang lid van Provinciale Staten en woordvoerder van de liberale fractie. Lange tijd was hij lid van de raad van toezicht en ruim een decennium, van 1934 tot 1946, was hij deken van de Rotterdamse orde.

Drosts inzet bleef echter niet beperkt tot de Rotterdamse balie. Op verzoek van het NAV-bestuur leidde hij de commissie die de in 1921 gepubliceerde 'ontwerp-verzameling ereregelen' moest herzien. In 1939 presenteerde deze commissie een nieuwe set ereregels; net als bij de voorgaande regels werden de nieuwe richtlijnen niet formeel vastgesteld, maar dat stond aanvaarding ervan en het gebruik in de praktijk niet in de weg.

Johannes Drost beleefde zijn *finest hour* bij de totstandkoming van een ontwerp voor de Advocatenwet. Het bestuur van de NAV had eind 1942 een commissie ingesteld onder voorzitterschap van Drost die diende te adviseren over een nieuwe en centrale organisatie voor de balie in Nederland. Door de oorlogsjaren vorderde het werk van de commissie traag, maar zij slaagde erin kort na de bezetting een ontwerp-Advocatenwet te presenteren. Daarin was voorzien in een Nederlandse Orde van Advocaten (met verordenende bevoegdheid) en een centraal tuchtcollege. Tijdens de jaarvergadering van de NAV in 1946 werd het voorstel door Drost vurig verdedigd. Indertijd bestond over zo'n centrale organisatie binnen de balie geen eenstemmigheid. De regering nam het ontwerp op hoofdlijnen over en stuurde het in juli 1948 als wetsvoorstel naar de Tweede Kamer.

Eind 1945 werd Drost tot voorzitter gekozen van de NAV en hij bleef aan het roer tot 1949. Dat hij niet de eerste landelijk deken werd, was het gevolg van het feit dat hij bij de installatie van de Nederlandse Orde de wettelijke leeftijdsgrens van zeventig jaar reeds was gepasseerd. Die leeftijdsgrens had de commissie-Drost zelf in het ontwerp opgenomen.

Hij maakte nog wel mee hoe zijn geesteskind het fundament onder de huidige balie heeft gelegd. Johannes Drost overleed op 74-jarige leeftijd op 18 september 1954 in Rotterdam. Krap twee jaar daarvoor was de Advocatenwet in werking getreden.

Foto: Stadsarchief Rotterdam, Gustaaf Hilsen (vergeefs is gezocht naar de erven van de fotograaf. Rechtenbepalenden kunnen zich melden bij de redactie).